

## [ایران کنفرانس](#)

# بررسی آسیب شناسی نظام ارتقای اعضای هیات علمی دانشگاهها

مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی با آسیب شناسی نظام ارتقای اعضای هیئت علمی، بسته پیشنهادی به منظور اصلاح و بازنگری آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ارائه داد.

به گزارش خبرنگار مهر، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی در گزارشی به بررسی و آسیب شناسی نظام ارتقای اعضای هیئت علمی پرداخته و بسته پیشنهادی به منظور اصلاح و بازنگری آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی ارائه داده است.

در مقدمه این بررسی به موضوع نظام ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی پرداخته شده و از آن به عنوان یکی از ابزارهای اصلی سیاستگذاری در نظام آموزش عالی نقش ویژه ای در جهت دهی به عملکرد اعضای هیئت علمی اشاره شده است.

اهمیت آیین نامه ارتقا از این جهت است که با ایجاد تغییر در رویکرد یا مواد و بندهای آن می توان تغییرات قابل توجهی در عملکرد اعضای هیئت علمی مشاهده کرد و در صورت منطبق بودن آن با نیازها و اولویت های کشور، می توان شاهد بود که عملکرد اعضای هیئت علمی و حتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در این راستا قرار گیرد.

آیین نامه ارتقا چهار مرتبه به طور کامل توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی مورد بازنگری قرار گرفته و در برخی موارد نیز جزئیاتی از آن دستخوش تغییرات شده است.

از سوی دیگر با توجه به وضعیت موجود کشور و شرایط ویژه کنونی (وجود معضلات و مسائل مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی در کشور، پیشرفت های چشمگیر علمی و فناوری در حوزه های مختلف غلبه رویکرد اقتصاد مبتنی بر دانش، تحریم های اقتصادی، نامگذاری سال ۱۴۰۱ با عنوان سال تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین) نیاز است تا دانشگاه های کشور و اعضای هیئت علمی به عنوان رکن اساسی آن، هرچه بیشتر در خدمت نیازها و اولویت ها باشند.

اما بررسی ها نشان می دهد با وجود اصلاح چندین باره آیین نامه ارتقا، همچنان تمرکز اعضای هیئت علمی بر تولید و انتشار مقالات علمی قرار دارد. بدین منظور پیشنهادهایی در قالب بسته سیاستی به منظور اصلاح و بازنگری نظام ارتقا و پیشنهادهای اصلاحی مربوط به آیین نامه ارتقا جهت کارآمدسازی فعالیت های اعضای هیئت علمی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دانشگاهها ارائه شده است.

## ملاحظات و الزامات مربوط به عناصر نظام ارتقای اعضای هیئت علمی

نظام ارتقای اعضای هیئت علمی شامل عناصر متعددی است، بنابراین تنها اصلاح و بازنگری آیین نامه ارتقا نمی تواند آنچنان که باید موجب کارآمدسازی دانشگاهها و نظام آموزش عالی در راستای پاسخ به نیازها و اولویت های جامعه باشد.

علاوه بر آیین نامه شایسته است که سایر عناصر این نظام نیز حول محور کارآمدسازی مورد بازنگری قرار گیرند تا با توجه به هدف تعیین شده، نظامی یکپارچه تشکیل شود تا اکوسیستم/ زیست بوم مربوط به نظام ارتقای اعضای هیئت علمی شکل گیرد. اقدامات زیر جهت شکل گیری نظام ارتقا متناسب با زیست بوم آموزش عالی کشور و سایر زیست بوم های مرتبط ضروری است:

الف) مشخص کردن مأموریت های دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی: با توجه به وجود دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی متعدد اعم از دولتی و غیردولتی، سازمانی و مؤسسات پژوهشی متنوع در نظام آموزش عالی و تحقیقاتی و همپوشانی های قابل توجه آنها، نیاز به یک بازآرایی در اهداف و مأموریت ها با توجه به سیاست های آمایش آموزش عالی وجود دارد.

ب) در نظر گرفتن تنوع دانشگاهها، دانشکده ها، مؤسسات پژوهشی و گروه ها از نظر مأموریت، نوع آموزش و پژوهش و خروجی ها: آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی برای تمامی اعضای هیئت علمی در دانشگاهها و مؤسسات مختلف آموزشی و پژوهشی یکسان است، در حالیکه هر یک از مؤسسات فوق دارای مأموریت هایی هستند که متفاوت از دیگری است.

از سوی دیگر شیوه آموزش، پژوهش و خروجی ها در سطوح مختلف می تواند متفاوت از سایر گروه ها، دانشکده ها، مؤسسات پژوهشی یا حتی دانشگاهها باشد. تفاوت عملکرد و خروجی دانشگاهها و مأموریت های متنوع دانشگاهها و مراکز مثالی روشن در این زمینه است.

ج) شناسایی نیازها و تقاضاهای جامعه و صنعت و ظرفیت دانشگاهها: از اقدامات مورد نیاز قبل از اصلاح و بازنگری آیین نامه ارتقا، شناسایی نیازها و تقاضای جامعه و صنعت که از سوی دانشگاهها (از طریق تربیت نیروی انسانی یا انجام پژوهش) قابل انجام بوده و آگاهی مراکز صنعتی، خدماتی و کشاورزی از ظرفیت ها و توانمندی های دانشگاهها در رفع نیازهای آنان است.

د) طراحی و تقویت سازوکار پیوند نیازها و تقاضاهای جامعه و صنعت با آموزش و پژوهش دانشگاهی: در صورتی که

سازوکاری برای پیوند فعالیت های دانشگاهی با نیازها، اولویت ها و تقاضاهای بخشهای مختلف جامعه صورت نگیرد، در عمل نتایج مثبتی از فعالیت اعضای هیئت علمی را نمی توان توقع داشت. طراحی اقدامی جهت پیوند میان نیازها اقدام اولیه و اساسی است.

در این زمینه در سامانه های متنوعی همچون «ساعت»، «ساعت»، «توانبران» و «نان» طراحی شده است، به جز سامانه «نان» که به تازگی راه اندازی شده، سایر سامانه ها آنگونه که باید موفق نبوده اند، دلایل این عدم توفیق را می توان در نوع تأمین مالی دانشگاهها (به خصوص دانشگاه های دولتی)، عدم اطلاع کافی و دقیق جامعه (صنعت، خدمات، کشاورزی) و پژوهشگران از کارکردها و مزایای این سامانه ها و تعدد آنها که موجب سردرگمی کنشگران این حوزه می شود، برشمرد. بنابراین نیاز به تقویت این سازوکار احساس می شود.

اما در حوزه آموزش، اغلب آموزش های دانشگاهی بدون در نظر گرفتن نیازهای جامعه و صنعت طراحی و ارائه می شوند، بنابراین ایجاد سازوکاری برای آگاهی از نیازهای دانشی و مهارتی که آنها از فارغ التحصیلان دانشگاهها انتظار دارند، ضروری به نظر می رسد.

ه) تحول در نظام تأمین مالی و تخصیص هزینه های پژوهشی: با توجه به تأمین مالی منابع آموزش عالی کشور از دو منبع اصلی بودجه عمومی دولت (برای دانشگاه های دولتی) و شهریه های دانشجویی (اغلب برای دانشگاه های غیردولتی)، سهم اندکی را می توان به فعالیت های دانشگاهی در زمینه پژوهش قائل شد.

ادامه وضعیت کنونی که در آن نقش خاصی برای اعضای هیئت علمی در تأمین مالی تعریف نشده نمی تواند منجر به کارآمدی بیشتر آنان شود. کاهش حمایت های مالی مستقیم دولت و وابستگی بیشتر دانشگاهها به سایر منابع مالی از طریق نقش آفرینی در حل مسائل و رفع نیازهای بخشهای مختلف یکی از این راهکارهاست.

به گونه ای که بخش قابل توجهی از بودجه دانشگاهها در اختیار سایر دستگاهها و بخشها (صنعت، خدمات و کشاورزی) باشد و دانشگاه از طریق تربیت نیروی متخصص یا انجام پروژه های این بخشها منابع مالی خود را تأمین کند.

از سوی دیگر اعطای وام های تحصیلی بلندمدت به دانشجویان به جای پرداخت هزینه سرانه دانشجو به دانشگاهها می تواند راهکار دیگری باشد که منجر به افزایش رقابت از طریق ارتقای کیفیت به منظور جذب دانشجو و دستیابی به منابع مالی شود.

و) شکل گیری نظام ارزیابی، اعتبارسنجی و تضمین کیفیت آموزش عالی: معیار و چگونگی ارزیابی اعضای هیئت علمی به عنوان عنصری اساسی در نظام دانشگاهی باید در قالب و چارچوب نظام ارزیابی و اعتبارسنجی کلان آموزش عالی کشور قرار گیرد تا همسویی آن با اهداف کلان این حوزه به هنگام تدوین معیارها و فرایندها مدنظر قرار گرفته شود.

ز) تعریف جایگاه های مرتبط با مرتبه های علمی: مرتبه های استادی، دانشیاری یا استادیاری هرکدام یک مرتبه علمی در نظام دانشگاهی محسوب می شوند و این مرتبه ها دارای شأن و اعتبار اجتماعی و فرهنگی نیز هستند. شایسته است که ویژگی های این جایگاه ها مشخص شود تا متناسب ترین افراد در آن قرار گیرند.

ح) محدودتر کردن جایگاه های استادی و دانشیاری: براساس آخرین آمار منتشر شده از سوی مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی در سال تحصیلی ۱۳۹۹ - ۱۴۰۰ تعداد اعضای هیئت علمی شاغل تمام وقت در دانشگاه های مختلف کشور ۸۶ هزار و ۸۸۹ نفر است که از این تعداد حدود ۵۰ درصد معادل ۴۴ هزار و ۳۷ نفر در جایگاه استادیاری قرار دارند.

با در نظر گرفتن وضعیت موجود نظام ارتقا، بخش اعظم این افراد قصد ارتقا به مرتبه های علمی بالاتر را دارند، چراکه سازوکار موجود هیچگونه محدودیتی را از این نظر وضع نکرده است.

مطالعات تطبیقی در این خصوص نشان می دهد کرسی های مرتبه های علمی به ویژه در مرتبه استادی بسیار محدود بوده و تنها افراد معدودی که ویژگی های منحصربه فردی داشته باشند، در آن جایگاه قرار می گیرند. از این رو به منظور پیشگیری از برعکس شدن هرم اعضای هیئت علمی پیشنهاد می شود محدودیت هایی در این زمینه ایجاد شود.

ط) تعیین ملاک ها و معیارهای متناسب برای جذب اعضای هیئت علمی: همسویی قوانین و آیین نامه ها در یک حوزه می تواند منجر به مشخص شدن بیشتر اهداف و مأموریت ها شود. معیارهای مورد استفاده در مراحل جذب و ارتقای اعضای هیئت علمی با توجه به عملکرد مورد انتظار از اعضای هیئت علمی باید متناسب سازی شود.

بنابراین علاوه بر آییننامه ارتقا، در جهت کارآمدتر شدن این نظام بهتر است تا معیارهای مورد استفاده برای جذب اعضای هیئت علمی نیز تغییر یابد.

ی) اصلاح آیین نامه ترفیع متناسب با آیین نامه ارتقا: همراستایی آیین نامه های ترفیع و ارتقای مرتبه علمی نیز از دیگر مواردی است که باید در نظر گرفته شود. هر دو آیین نامه با هدف ارزیابی اعضای هیئت علمی تدوین و تصویب می شوند و نتیجه آن نیز می تواند منجر به بهره مندی عضو هیئت علمی از مزایای مادی و معنوی آن شود.

به منظور یکپارچه سازی ارزیابی و دستیابی به اهدافی مانند مسئله محوری در فعالیت های دانشگاهی، آیین نامه ترفیع دانشگاهها نیز همسو با آیین نامه ارتقا باید مورد بازنگری قرار گرفته و با آن همسو شود. همچنین با توجه به تدوین آیین نامه ترفیع توسط دانشگاهها، این امکان وجود دارد تا دانشگاهها با توجه به مأموریتها، نیازها و اولویتهای خود آن را دستخوش تغییراتی کنند.

## پیشنادهای مرکز پژوهش های مجلس در بررسی نظام ارتقای اعضای هیئت علمی

### پیشنادهای اصلاح آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی:

مهمترین مواد اصلاحی آیین نامه ارتقا به تفکیک مواد چهارگانه ماده (1) فرهنگی، تربیتی و اجتماعی؛ ماده (2) آموزش؛ ماده (3) پژوهشی، فناوری و ماده (4) علمی - اجرایی:

ماده (1): ادغام ماده (1) در مواد (2) و (3) آیین نامه و تغییر شیوه ارزیابی فعالیتهای مرتبط با این ماده.

× ماده 1 شامل فعالیت های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی است. پیشنهاد می شود این ماده در مواد (2) فعالیت های آموزشی و (3) فعالیت های پژوهشی، فناوری ادغام شود، ولی کسب حداقل امتیاز از بندهای مربوط به این فعالیت ها همچنان الزامی باشد.

ماده (2): توجه ویژه به ارزیابی کیفیت آموزش مجاز

× ماده 2 شامل فعالیت های آموزشی است و وزن فعالیت های آموزشی در مقایسه با فعالیت های پژوهشی تنزل یافته است.

معیارهای پیشنهادی برای آموزش: (1) توجه ویژه به ارزیابی کیفیت آموزش مجاز؛ (2) افزایش تنوع منابع ارزیابی کننده کیفیت آموزش؛ (3) در نظر گرفتن فعالیت هایی که ماهیت آموزشی دارند؛ (4) توجه به کارآمدی فعالیت های آموزشی از طریق افزودن معیارهای مسئله محور؛ (5) توجه به مؤلفه مهارت آموزی در آموزش های دانشگاهی.

ماده (3): تعریف «حداکثر امتیاز در موضوع» برای بند یک مقالات علمی - پژوهشی و جدا کردن فعالیت های فناورانه و کاربردمحور از موضوع ماده (3) و تعریف «حداقل امتیاز در موضوع» برای آن.

× ماده 3 شامل فعالیت های پژوهشی فناوری است. به منظور بهبود وضعیت موجود و کارآمدی بیشتر آیین نامه در سوق دادن اعضای هیئت علمی به مشارکت در حل مسائل و رفع نیازهای جامعه موارد زیر پیشنهاد می شود:

۱) تعریف «حداکثر امتیاز در موضوع» برای بند یک مقالات علمی - پژوهشی؛ ۲) تأکید بر بررسی میزان اثرگذاری فعالیت ها در فرایند ارزیابی؛ ۳) جدا کردن فعالیت های فناورانه و کاربردمحور از ماده ۳؛ ۴) تعریف خروجی های مرتبط با سیاستگذاری و قانونگذاری.

ماده (۴): توجه به مقوله عمومی سازی علم در جامعه.

با توجه به سطح ورود نهادهای مختلف به آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی موارد پیشنهادی اصلاحی مربوط در سه سطح قابل ارائه است:

الف) متن پیشنهادی به شورای عالی انقلاب فرهنگی

در راستای اصلاح آیین نامه ارتقاء، موارد زیر به شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد می شود:

ماده (۱) فعالیت های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی

- ادغام ماده (۱) در مواد (۲) و (۳) بر این اساس پیشنهاد می شود ماده فرهنگی، تربیتی و اجتماعی در مواد آموزشی و پژوهشی، فناوری با حفظ «کسب حداقل امتیاز» از این فعالیت ها ادغام شود. همچنین پیشنهاد می شود تمرکز فعالیتها بر ارزیابی اثرات فعالیت های اعضای هیئت علمی باشد.

- استفاده از معیارهای مربوط به شاگردپروری: پیشنهاد می شود در قالب فرمهای ارزیابی که توسط دانشجویان و فارغ التحصیلان فرد متقاضی ارتقا تکمیل می شود، معیارهایی مانند اختصاص زمان کافی در کلاس و خارج از آن، در دسترس بودن، تعامل و ارتباط در فرایندهای آموزشی و پژوهشی، شناسایی و کمک به پرورش استعداد دانشجویان مورد بررسی قرار گیرد.

ماده (۲) فعالیت های آموزشی

- کیفیت آموزش (مجازی): پیشنهاد می شود با توجه به گسترش آموزش مجازی در دوره همه گیری کرونا، معیارهای مشخصی به منظور ارزیابی کیفیت آموزش مجازی توسط اعضای هیئت علمی طراحی و در بند مربوط به کیفیت آموزش و فرمهای ارزیابی دانشجویان اضافه شود. این معیارها می تواند شامل تهیه محتوای آموزش مجازی، استفاده از منابع به روز، نحوه ارزیابی، توانایی استفاده از ابزارهای مختلف در بستر آموزش مجازی و معیارهایی مانند این باشد.

- افزایش تنوع منابع ارزیابی کننده کیفیت آموزشی: پیشنهاد می شود به منظور ارتقای اعتبار ارزیابی کیفیت آموزشی، علاوه بر دانشجویان، فارغ التحصیلان بخصوص فارغ التحصیلان ممتاز و همزمان اعضای هیئت علمی نیز کیفیت آموزشی وی را مورد ارزیابی قرار دهند.

- اضافه کردن سایر معیارهای مرتبط با فعالیت های آموزشی: پیشنهاد می شود به منظور متنوع تر شدن فعالیت های این ماده، آن دسته از فعالیت هایی که ماهیت آنها مربوط به فعالیت های آموزشی است، اما در این ماده جای ندارند در قالب بندهایی به این ماده افزوده شود، مانند: «راهنمایی و مشاوره پایان نامه/ رساله»، «تولیدات علمی در زمینه آموزش»، «شهرت و اعتبار آموزشی»، «اثربخشی آموزشی»، «نوآوری در آموزش و تدریس» و «اصلاح برنامه های درسی دانشگاهی».

- توجه به مسئله محوری در فعالیت های آموزشی: پیشنهاد می شود به منظور کارآمدسازی بیشتر فعالیت های آموزشی در راستای رفع مسائل، نیازها و اولویت های جامعه معیارهای زیر به ماده آموزشی افزوده شود: نوآوری در روش های تدریس به منظور آماده کردن دانشجویان جهت مواجهه با مسائل و نیازهای روز حوزه تخصصی، تهیه طرح درس با تأکید بر مهارت محوری و کاربردی سازی آموزش های دانشگاهی، کمک به تدوین سیاستها و برنامه های آموزشی که در جهت حل مسائل کشور تدوین می شود.

- توجه به مؤلفه مهارت آموزی در آموزش های دانشگاهی: پیشنهاد می شود به منظور پاسخ به نیازهای بازار کار و افزایش توانایی های فارغ التحصیلان دانشگاهی معیار مربوط به آموزش های مهارتی نیز گنجانده شود. در این زمینه یکی از شیوه ها همچنان استفاده از ظرفیت دانشجویان و فارغ التحصیلان است.

### ماده (۳) فعالیت های پژوهشی، فناوری

- تعریف «حداکثر امتیاز در موضوع» برای بند «یک مقالات علمی - پژوهشی: پیشنهاد می شود نیمی از حداقل امتیاز لازم ماده (۳) به عنوان سقف امتیازات این بند قرار داده شود تا فضای پرداختن به سایر فعالیتها نیز فراهم شود.

- تأکید بر «اثربخشی فعالیت ها»: پیشنهاد می شود به منظور ارتقای اثربخشی فعالیت های پژوهشی فرد در جامعه، معیارهایی از قبیل: اثربخشی علمی از طریق بررسی میزان استنادات، تبدیل شدن تألیفات متقاضی به عنوان مرجع و منبع

درسی در دانشگاهها، مورد استناد واقع شدن جهت اتخاذ تصمیمات در نهادهای سیاستگذار و تصمیمگیر و مورد استفاده قرار گرفتن توسط بخشهای مختلف صنعت، خدمات و کشاورزی در بهبود روشها، افزایش تولید و... به این ماده اضافه شود.

- جدا کردن فعالیت های فناورانه و کاربردمحور از ماده (۳): پیشنهاد می شود فعالیت هایی نظیر «تولید دانش فنی»، «اختراع و اکتشاف»، «طرح های خلاقانه و نوآورانه در قالب اختراع ثبت شده» و مانند اینها در قالب ماده جدیدی (ماده (۴) به آیین نامه اضافه شود.

بنابراین عنوان ماده (۳) به «فعالیت های پژوهشی» تغییر یابد و ماده (۴) نیز با عنوان «فعالیت های فناورانه و کاربردمحور» با معیارهای فوق به آیین نامه اضافه شود.

- تعیین حداقل امتیاز برای بندهای ۸ و ۹: در صورت عدم ایجاد ماده جدید (ماده ۴) با موضوع فعالیت های فناورانه و کاربردمحور، نیاز است تا برای بندهای ۸ و ۹ ماده (۳) به صورت تفکیک شده از بند یک حداقل امتیاز قرار داده شود.

ماده (۴) فعالیت های علمی - اجرایی

- متناسب سازی امتیازات با فعالیت ها: پیشنهاد می شود به منظور ایجاد انگیزه بیشتر در اعضای هیئت علمی، امتیازهای بندهای ۱۱ تا ۱۸ این ماده مورد بازنگری قرار گرفته و متناسب با فعالیت های مورد انتظار افزایش یابند.

- اضافه کردن بندی در رابطه با عمومی سازی علم در جامعه: پیشنهاد می شود به منظور گسترش هرچه بیشتر علم در جامعه، با در نظر گرفتن فعالیت هایی مانند سخنرانی برای عموم مردم، تهیه یادداشت برای رسانه ها، حضور در رسانه در حوزه تخصصی، بندی به این ماده اضافه شود.

ب) متن پیش نویس طرح برای ارائه به مجلس شورای اسلامی

یکی از مواد قانونی که درخصوص آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی (در رابطه با فعالیت های پژوهشی، فناوری) از سوی مجلس شورای اسلامی وضع شده، مربوط به بند «ج» ماده (۱۲) قانون «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» است.



می توان پیشنهاد اصلاح این بند را با رعایت نکاتی از جمله «ماهیت آموزشی راهنمایی پایان نامه ها و رساله های دانشجویی برای اعضای هیئت علمی»، «توجه همزمان به اصلاح آیین نامه های مربوط به تحصیلات تکمیلی و آیین نامه ارتقا»، «لزوم توجه به فعالیت های فناورانه»، «رویکرد کاربردمحوری فعالیت های اعضای هیئت علمی» مطرح کرد:

بنابراین پیشنهاد می شود متن زیر جایگزین بند «ج» ماده (۱۲) قانون «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» شود:

بند «ج» در صورتی که تولید دانش فنی / اختراع یا اکتشاف و نیز هر فناوری و نوآوری منجر به تولید و تجاری سازی محصول یا فرایند دارای اولویت و مورد نیاز کشور شده یا به حل یکی از مسائل اساسی کشور منتهی شود، جایگزین امتیازهای پژوهشی و فناوری مندرج در جدول ۶ آیین نامه جاری ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی و جداول مشابه در آیین نامه های بعدی تا سقف امتیارات مکتسبه خواهد شد.

شیوه نامه اجرای این بند توسط وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و شورای عالی حوزه های علمیه ظرف مدت سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه می شود و به تصویب هیئت وزیران می رسد.

#### ج) اصلاح آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی

با توجه به نکات مطرح شده فوق، می توان پیشنهادی به منظور اصلاح «آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی» نیز مطرح کرد. در همین زمینه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می تواند با افزودن تبصرههایی به «ماده (۱۹) آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (D.Ph) مصوب جلسه ۸۷۱ مورخ ۲۱ بهمن ۱۳۹۴ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی» آن را به شرح زیر اصلاح کند:

تبصره «۲»: آن دسته از دانشجویانی که رساله های آنها از طریق تولید دانش فنی / اختراع، اکتشاف و یا هر فناوری و نوآوری، منجر به تولید و تجاری سازی محصول یا فرایند دارای اولویت و مورد نیاز کشور شده یا به حل یکی از مسائل اساسی کشور منتهی شود (با تأیید مراجع ذیصلاح وزارتخانه)، بدون نیاز به چاپ مقاله علمی - پژوهشی و سایر شروط مربوط به کفایت علمی، مجاز به دفاع از رساله خود هستند.